

Šu 418 obč. zák. Za tohoto stavu věci jest nerozhodno, zdali vlastníci pozemků, za nichž byla zahradnická bouda podpachtěrem postavena, věděli o provedení této stavby a zda, ač o ní věděli, nezakázali jejího provedení, neboť sluší uznati, že, když se koná na cizím pozemku, třeba s vlastnickým vědomím a třeba by toho vlastník nezakazoval, u výkonu nějakého práva (totiž v tomto případě podpachtěřského) nějaká stavba rázu a povahy odvolacím soudem zjištěných, může se podle poznatelného úmyslu stran (§ 863 obč. zák.) trvání této stavby omezovati pouze na dobu trvání smluvního oprávnění, tedy že stavba nebyla zřízena v úmyslu, by ustavičně na podpropachtovaném pozemku trvala, protože i podpachtěř, i pachtěř i vlastník pozemku musili si býti vědomi, že trvání takové stavby prozatímni bude zakončeno skončením podpachtu, neboť pak již podpachtěř nebude míti na podpropachtovaném pozemku ničeho pohledávati (§ 297 obč. zák.).

Čís. 3434.

Pojišťovací zákon ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák.

Pojem »nebezpečenská okolnost« ve smyslu Šu 3 poj. řádu.

Zahrnovalo-li životní pojištění i sebevraždu, jest úmysl sebevražděný v době uzavření smlouvy nebezpečenskou okolností a jeho listivě zamlčení má v zápětí zákonné následky.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1924, Rv II 638/23.)

Dne 22. března 1922 uzavřel František E. se žalovanou pojišťovnou pojišťovací smlouvu, dle níž se žalovaná zavázala zaplatiti po úmrtí E-ově doručiteli pojistky 200.000 Kč. Ustanovení Šu 8 pojišťovacích podmínek byla úmluvou pozměněna v ten smysl, že pojištění zůstane i tehdy v platnosti, spáchá-li pojištěný sebevraždu v prvních dvou letech po uzavření pojištění. Za to zaplatil František E. přírážku 4.000 Kč. V noci ze dne 6. na 7. květen 1922 spáchal František E. sebevraždu, načež žalobce, universální dědic E-ův domáhal se na pojišťovně zaplacení 200.000 Kč. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Odvolání není v nížádném směru odůvodněno. Podle Šu 6 poj. podmínek lze odporovati pojišťovací smlouvě, bylo-li její uzavření pojištěným nebo pojistitelem vylouděno listivým předstíráním, a podle Šu 3 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. může pojistitel ustoupiti od smlouvy, jako kdyby nebyla bývala dojednána, když pojištěný při uzavření smlouvy zodpověděl otázky nesprávně nebo neúplně, nebo, nebyl-li tázán, při uzavření smlouvy listivě zamlčel okolnost závažného nebezpečí v úmyslu, přivoditi škodu. Že úmysl, spáchati sebevraždu, jest okolností podstatného nebezpečí po rozumu odstavce (3) tohoto zákonného předpisu, o tom nelze pochybovati. Neboť jest jisto, že žalovaná nebyla by uzavřela pojišťovací smlouvy, kdyby byla věděla, že František E. zanášá se sebevražednými myšlenkami. Listivost na jeho straně po rozumu pojišťovacích podmínek a uvedeného zákona byla by tu již v případě, kdyby při jednání a

při zodpovězení otázek nebyl učinil zmínky o třetím zájemníku a kdyby též neprohlásil, že pojištění slouží prozatím ku krytí. Odvolací soud sdílí však přesvědčení prvního soudu, že E. již při dojednání pojišťovací smlouvy měl úmysl spáchat sebevraždu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel spatřuje nesprávné posouzení právní především v tom, že odvolací soud zjištěný sebevražedný úmysl E-ův již při uzavírání pojišťovací smlouvy považoval za »nebezpečenskou okolnost« podle Šu 3 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., jejíž zamlčení samo o sobě přivoditi musí účinky, v řečeném předpisu zákona uvedené. Nebezpečenskou okolností je skutkový vztah, jenž má povahu ať pozitivní, ať negativní podmínky ve příčině dostavení se pojistné příhody a jehož znalost může pojistiteli býti praemisi k úsudku o pravděpodobnosti dostavení se toho. Podle výše pravděpodobnosti, jaká vyplývá z konkrétní úvahy pro dostavení se příhody, hodnotí pak pojistitel své nebezpečení, stanoví jeho míru a risiko (maximum možné škody). Přihlédne-li se k ustanovení Šu 138 cit. zák., podle kterého při pojištění na případ smrti jest pojistitel prost závazku, když příhodník (t. zv. »pojištěný život«) skončí sebevraždou, a dále k II. odstavci tohoto předpisu, podle kterého sebevražda nemá tohoto sprostředkujícího účinku, trvala-li smlouva v době, kdy došlo k sebevraždě, v platnosti nejméně již po pět let, kteréžto ustanovení je však v souvislosti jediné s tak zvanou n e n a ř í k a t e l n o s t í pojistky, dlužno považovati, jak to odvolací soud učinil, plným právem, že už při uzavírání pojišťovací smlouvy se škrtem dvouleté doby karenční ustálený úmysl sebevražedný pojistníka, jenž se pojistil za změněných a podle jeho zjištěného stavu příjmového nepostižitelných pro něho podmínek, jen aby ze své sebevraždy, byť i podle jeho posledního pořízení ze zdánlivě šlechetného úmyslu, pro třetí osoby na úkor žalované pojišťovny vytěžil pojištěnou sumu, jest »nebezpečenskou okolností« takového významu skutkového i právního, že její úmyslné a podle zjištěných okolností i l s t i v é zamlčení musilo přivoditi následky, v Šu 6 pojišťovací smlouvy uvedené. Platí zajisté pro pojišťovací smlouvu stupňovaná věrnost jako stěžejní zásada smlouvců, tuto smlouvu uzavírajících, a bylo by hrubým omylem právním, kdyby pouhý škrt karenční klausule měl vydati pojistitele na pospas smluvně nevěrnému pojistníku, aby on škrtem karenční klausule s pojistitelovy strany mu věnovanou z v ý š e n o u d ů v ě r u s m l o u v n í směl porušiti svou smluvní nevěrnost, právem jako lstivost kvalifikovanou.

Čís. 3435.

Valutový spor jest přerušiti i tehdy, bydlela-li jedna strana v rozhodný den (26. února 1919) v Rakousku, třeba v saisoně bydlívala a konala své povolání v tuzemských lázních.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1924, R I 1020/23.)